

LICZENIA ZIMUJĄCYCH PTAKÓW WODNYCH I SZPONIASTYCH NA WARCIE I JEZIORACH W WIELKOPOLSCE W LATACH 2004-2007

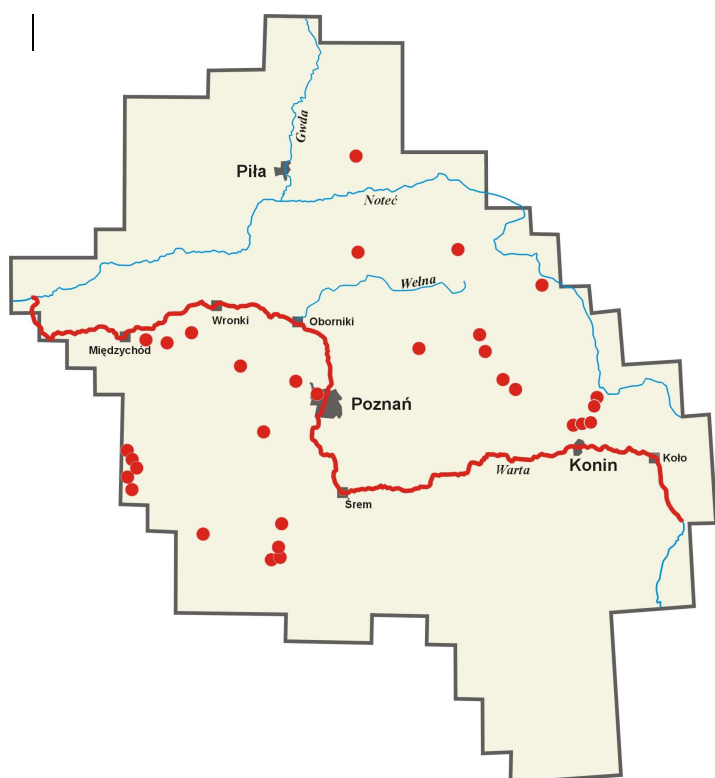
Marta Prange, Sekcja Ornitologiczna Koła Naukowego Przyrodników UAM, martaprange@o2.pl

Robert Hybsz, Sekcja Ornitologiczna Koła Leśników Akademii Rolniczej w Poznaniu, hybsz@o2.pl

Akcję Zimowego Liczenia Ptaków Wodnych prowadzono w Wielkopolsce w latach 1972-1995. Uczestniczyli w niej, między innymi, studenci Uniwersytetu im. Adama Mickiewicza i Akademii Rolniczej w Poznaniu. Po trwającej blisko dziesięć lat przerwie członkowie Sekcji Ornitologicznej Koła Leśników AR i Sekcji Ornitologicznej Koła Naukowego Przyrodników UAM postanowili wspólnie reaktywować ideę liczeń zimowych.

W dniach 10–18 stycznia 2004, 8–16 stycznia 2005, 7-15 stycznia 2006 oraz 6–14 stycznia 2007 przeprowadzono liczenia ptaków na Warcie i kilkudziesięciu najważniejszych dla ptaków wodnych jeziorach Wielkopolski. W celu umożliwienia porównania wyników z danymi uzyskanymi w poprzednich latach zastosowano tę samą metodykę prowadzenia obserwacji.

Liczeniami objęto cały wielkopolski odcinek Warty (405,5 km),: od mostu w Uniejowie do ujścia Noteci k. Santoka. Wartę podzielono, podobnie jak w latach wcześniejszych, na odcinki pięciokilometrowe (zgodnie z kilometrażem rzeki). Badaniami objęto również najważniejsze dla zimujących ptaków jeziora (<http://zbiep.amu.edu.pl/jeziora%20tabela.htm>).

Ryc.1. Mapa „ornitologicznej” Wielkopolski. Zaznaczono badany odcinek Warty oraz objęte liczeniami jeziora (P. Wylegała).

ROK 2004 (10–18 stycznia)

W roku 2004 policzono ptaki na 374,5 km Warty (93,3% jej długości w Wielkopolsce) oraz na 16 jeziorach.

Styczeń roku 2004 był wyjątkowo mroźny. Na rzece było bardzo dużo kry, a powierzchnia większości jezior pokryta była w 100% pokrywą lodową. Z tego powodu ptaki skupiały się na jeziorach, na których utrzymały się oparzeliska, oraz na Warcie, która nie zamarzała.

ROK 2005 (8 – 16 stycznia)

W roku 2005 policzono ptaki na 360,5 km Warty (90% jej długości w Wielkopolsce) oraz na 31 jeziorach.

Podczas liczenia pogoda była niezbyt zimowa – wręcz wiosenna, w związku z czym ptaki były rozproszone po całym terenie (wszystkie zbiorniki wodne nie były zamrożone), niechętnie też zimowały na rzece.

ROK 2006 (7 – 15 stycznia)

W 2006 roku zdołano objąć liczeniem wszystkie 405,5 kilometrów Warty, oraz policzyć ptaki na 25 jeziorach.

Styczeń znów był mroźny i powtórzyła się sytuacja z 2004 roku – ptaki liczniej zimowały na rzece, były też skupione na większych, wolniej zamarzających zbiornikach wodnych.

ROK 2007 (6-14 stycznia)

W roku 2007 policzono ptaki na 384 km Warty (95,6% długości objętej liczeniem) oraz na 39 jeziorach.

Zaobserwowano 11 702 ptaki z 34 gatunków na Warcie oraz 23 275 osobniki z 35 gatunków na jeziorach.

Interesujące obserwacje na Warcie :

2004:

- Myszołów włochaty 5
- Świstun 3
- Rożeniec 2 ♂ (J. Wyrwał, W. Pająk, D. Kujawa)
- Błotniak zbożowy 2 ♂ (P. Chapiński, P. Pałczyński)
- Gęgawa 1 (P. Sieracki)
- Ohar 1 ♀ (K. Stachowiak)
- Mandarynka 1 ♂ (Ł. Ulbrych, M. Prange, R. Hybsz)
- Siniak 1 (D. Kujawa)

2005:

- Czapla biała 2 (D. Kujawa, S. Mielczarek)
- Krakwa 2 (M. Karbowska, J. Wyrwał, M. Prange,)
- Świstun 8 (R. Kubacki, D. Kujawa)
- Rożeniec 3 (R. Kubacki, D. Kujawa, M. Prange, R. Hybsz)
- Myszołów włochaty 2 (A. Batycki, A. Kasprzak, W. Trawiński
Ł. Ulbrych)
- Błotniak zbożowy 1 (A. Kasprzak, Ł. Ulbrych)
- Siniak 2 (D. Kujawa, J. Wyrwał)
- Pokrzywnica 1 (J. Wyrwał)

2006:

- Perkoz dwuczuby 1 (E. Karpierz)
- Czapla biała 1 (D. Kujawa)
- Łabędź krzykliwy 6 (D. Kujawa)
- Świstun 6 (D. Kujawa, R. Kubacki, S. i I. Odrzykoscy, Z. Rosin,
N. Bożacka, R. Hybsz)
- Drzemlik 1 (J. Dereziński)
- Kobuz 1 (S. Mielczarek)
- Drożdżik 5 (S. i I. Odrzykoscy, Z. Rosin,)
- Siniak 1 (R. Kubacki)
- Świergotek łąkowy 2 (R. Kubacki, S. Mielczarek)
- Śnieguła 1 (D. Cierplikowski, K. Tylman)

2007:

- Drzemlik 2 (A. Batycki, S. Mielczarek)
- Sokół wędrowny 1 (S. Odrzykoski, P. Bogdan)
- Kobuz 1 (S. Mielczarek)
- Czapla biała 5
- Żuraw 25
- Strzyżyk 5
- Świergotek łąkowy 9 (M. Przystański, J. Dereziński)
- Rzepołuż 37
- Siniak 40 (S. Niziński)
- Świstun 14

Interesujące obserwacje na jeziorach

2004:

- Myszołów włośchaty 2 (G. Bela, R. Kempa, N. Dudziak, J. Stępniewski)
- Kokoszka wodna 1 (R. Hybsz, A. Batycki)
- Bąk 1 (G. Bela, R. Kempa, N. Dudziak, J. Stępniewski)

2005:

- Nur czarnoszyi 1 (A. Winiecki)
- Perkoz rogaty 3 (A. Winiecki)
- Perkoz rdzawoszyi 1 (K. Tylman, D. Cierplikowski)
- Czapla biała 5 (G. Bela, R. Kempa, J. Stępniewski)
- Łabędź czarnodzioby 1 (S. Mielczarek)
- Ogorzałka 1 (G. Bela, S. Kuźniak, J. Maliczak, J. Ratajczak, P. Szymański)
- Markaczka 2 (G. Bela, S. Kuźniak, J. Maliczak, J. Ratajczak, P. Szymański, A. Winiecki)
- Uhla 6 (G. Bela, S. Kuźniak, J. Maliczak, S. Mielczarek, J. Ratajczak, P. Szymański)
- Szlachar 1 (A. Winiecki)
- Żuraw 2 (N. Dudziak)
- Samotnik 2 (M. Skąpski, J. Winiecki)
- Rzepołuż 52 (S. Kaczorowski, J. Winiecki)

2006:

- Nur czarnoszyi 1 (M. Przysański, J. Dereziński)
- Czapla biała 1 (S. Kuźniak, J. Ratajczak, W. Michalak, P. Szymański)
- Bąk 3 (A. Stanilewicz, S. Mielczarek)
- Łabędź czarnodzioby 6 (M. Przysański, J. Dereziński)
- Cyraneczka 4 (S. Mielczarek)
- Ogorzałka 5 (M. Przysański, J. Dereziński, S. Kuźniak, J. Ratajczak, W. Michalak, P. Szymański)
- Hełmiatka 1 (S. Kuźniak, J. Ratajczak, W. Michalak, P. Szymański)
- Lodówka 3 (M. Przysański, J. Dereziński, S. Kuźniak, J. Ratajczak, W. Michalak, P. Szymański, S. Mielczarek)
- Uhla 8 (M. Przysański, J. Dereziński, S. Kuźniak, J. Ratajczak, W. Michalak, P. Szymański, S. Mielczarek)
- Wodnik 4 (S. Mielczarek,)
- Błotniak zbożowy 1 (J. Liepelt)
- Lerka 1 (D. Niedbała, S. Karpicki, A. Wąsik, N. Kantecka, B. Osmola)
- Rzepołuż 20 (S. Mielczarek)

2007:

- Rożeniec x Krzyżówka 1 J. Kierskie
- Ogorzałka 4 J. Chrzypskie, J. Kaliszańskie
- Kokoszka wodna 2 J. Dominickie, J. Gośląskie
- Nur czarnoszyi 6 J. Powidzkie
- Uhla 22
- Żuraw 20
- Hełmiatka 1 J. Kaliszańskie

- Bielaczek 24 J. Licheńskie, J. Chrzypskie
- Błotniak zbożowy 2 J. Śremskie, J. Kaliszańskie

Gatunek/rok	2004	2005	2006	2007
krzyżówka	18 500	10 639	22 019	8 267
łyśka	72	11	103	5
gągoł	1 039	711	1 059	752
łabędź niemy	364	277	372	323
nurogeś	1 020	133	874	864
czernica	665	305	445	387
bielaczek	146	3	56	5
perkoz dwuczuby	0	0	1	1
bielik	30	14	35	7
czapla siwa	143	172	106	145
myszolów	102	75	88	88
perkozek	38	26	118	16
kormoran	7	35	70	129
Liczba osobników	24 190	12 466	25 428	11 702
Liczba gatunków	32	25	27	34
liczba km	374,5	360,5	397	384

Tab.1. Porównanie ilości wybranych gatunków ptaków na Warcie.

Gatunek/rok	2004	2005	2006	2007
krzyżówka	2 621	9 326	6 424	8 078
łyśka	1 941	4 149	11 134	7 186
gągoł	44	422	330	321
łabędź niemy	349	353	699	261
nurogeś	27	167	145	242
czernica	366	1 210	1 648	1 305
bielaczek	0	24	33	30
perkoz dwuczuby	27	265	383	381
bielik	7	12	11	12
czapla siwa	11	81	157	90
myszolów	26	41	46	20
perkozek	0	5	28	49
kormoran	100	155	526	658
Liczba osobników	6718	16 489	25 428	23 275
Liczba gatunków	28	35	27	35
liczba jezior	16	31	25	39

Tab.2. Porównanie ilości wybranych gatunków ptaków na Jeziorach.

W ciągu 4 lat w akcji uczestniczyło ponad 110 osób.

4 sezony liczeń:

A. Batycki, D. Cierplikowski, J. Dereziński, R. Hybsz, E. Karpierz, R. Kubacki, D. Kujawa, S. Kuźniak, I. Odrzykoski, S. Odrzykoski, M. Przysański, J. Ratajczak, J. Stępniewski, P. Śliwa,

3 sezony liczeń:

P. Bogdan, N. Dudziak, T. Iciek, M. Jankowski, T. Kaleta, S. Karpicki, Adam Kasprzak, J. Liepelt, S. Mielczarek, D. Niedbała, M. Prange, A. Stanilewicz, W. Trawiński, K. Tylman, A. Wąsik, P. Wylegała, J. Wyrwał.

2 sezony liczeń:

R. Antkowiak, G. Bela, N. Bożacka, M. Bucka, P. Chapiński, S. Kaczorowski, M. Kaleta, Antoni Kasprzak, R. Kempa, T. Kniola, J. Maliczak, W. Michalak, P. Pałczyński, K. Paszkowski, Z. Rosin, M. Skawiński, M. Skapski, P. Szymański, M. Tobółka, Ł. Ulbrych, A. Winiecki, J. Winiecki.

1 sezon liczenia:

M. Adamczak, A. Budziak, T. Doroń, G. Gołębiak, A. Ignaszak, Ł. Herman, A. Jemioło, Z. Kamyczek, B. Kanikowska, N. Kantecka, M. Karbowska, J. Kosicki, I. Kotkowska, W. Kowalewski, A. Krajewska, A. Lange, K. Lange, M. Leśniczak, W. Lisicki, A. Lorecki B. Łysakowski, M. Maciejewski, A. Matkowski, A. Mendak, O. Mendak, A. Michalczyk, Z. Mikołajczak, K. Mularski, Z. Nawrocki, S. Niziński, B. Osmola, W. Pająk, S. Parniewicz, D. Paszkowska, A. Pększyk, J. Pietrowiak, R. Pinkowski, A. Prange, R. Prange, R. Przybylski, T. Przysański, R. Puciata, R. Rosa, M. Ruciński, M. Sawczak, P. Sieracki, W. Skorupa, K. Stachowiak, A. Surmacki, K. Szałamacha, R. Śniegocki, P. Tryjanowski, H. Wagner, R. Wałęcki, S. Wylegała, S. Zastawa, P. Zduniak, K. Żolnierowicz.

Wszystkim uczestnikom liczeń serdecznie dziękujemy za współpracę i gorąco zachęcamy do dalszego udziału w naszej akcji!

Szczególnie pomogli nam: dr Tadeusz Mizera i prof. Aleksander Winiecki (opiekunowie sekcji) oraz Adam Kasprzak, dr Ziemowit Kosiński, Michał Przysański oraz Przemek Wylegała.

Literatura

- Lewartowski Z., Winiecki A. 1991. Zimowanie ptaków wodnych i drapieżnych na Warcie między Kołem a Kostrzynem nad Odrą w latach 1972-1974. **Not. Orn.** 32, 1-2: 91-103